

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Uredništvo: Ciglarjeva 41, Ljubljana-Moste — Uprava: Poljska pot 38, Ljubljana-Moste — Mesečna naročnina 4 Din; za Ameriko mesečno 8 Din; za ostalo inozemstvo 7 Din.

Proti reakcionarnemu tisku

Reakcionarni tisk je najhujše orožje v rokah reakcije. Potom njega vladajoči finančni magnati in njihove politične stranke neprestano vplivajo na tisoče in stotisoče ljudi. Včasih na spreten način prikrito, včasih odkrito in jasno vsiljujejo sovražniki ljudstva preko svojega tiska delavcem, kmetom, vsem delovnim slojem svoje reakcionarne, vsemudelnemu ljudstvu sovražne nazore. S podtikanji, zavijanji laži, na sto različnih načinov poskuša ta tisk delovnemu ljudstvu zapreti oči pred njegovimi lastnimi interesi, mu prikazati interese finančnega kapitala kot njegove lastne interese in pridigati o sodelovanju dela in kapitala. Milijone in milijone izdaja velekapital in vsa reakcija za tisk, za knjige, brošure, časopise, dnevnike in letake. Posebno fašistične stranke polagajo veliko važnost na tisk, ker jim je zaslepljevanje ljudstva ravno preko tiska najbolj mogoče in ker imajo največ sredstva za to.

Reakciji se v tisk vloženi kapitali bogato obrestujejo. Demagoške fraze, laži, nepravilni in ljudstvu škodljivi nazori, s katerimi dan na dan obsipa ta tisk delovno ljudstvo, mora zapustiti svoj vpliv nanj. Moti se, kdor pravi: naj le pišejo kar hočejo, saj so ljudje pametni in jim ne verjamejo več. To ni točno. Vsi vemo, da se pod unitarizmom skriva zatiranje Slovencev (in Hrvatov) in da je to v škodo vsem Slovencev. Pa vendar dolga leta uspeva »Jutra« in »Narodu« en del malomeščanstva in inteligence ter mladine navduševati za jugoslovenski unitarizem. In koliko je poleg »Slovenca« in »Jutra« še drugega reakcionarnega časopisja, koliko tednikov in mesečnikov, ki gredo v stotisočih izvodih med slovensko ljudstvo.

Očitno je iz vsega tega, da je reakcionarni tisk eno najmočnejših orožij v rokah reakcije proti delovnemu ljudstvu. Zato se mora vse delavstvo in ves demokratični tabor boriti proti reakcionarnemu časopisju.

Iz delavske, iz kmetске hiše, iz hiše malega obrtnika in trgovca morajo izginiti vsi protiljudski listi.

Najboljši način boja proti reakcionarnemu tisku pa je — širjenje delavskega in demokratičnega tiska.

Mesto »Jutra«, »Slovenca«, »Domoljuba«, »Straže v viharju«, »Domovine«, »Slov. delavca«, morajo v delavsko in kmetško hišo »Neodvisnost«, »Slovenska vase«, »Delavska politika«, »Ljudski glas«, »Naš kovinar«, »Slovenija«, »Sodobnost«, »Svoboda«, »Delavska pravica«, »Ljubljanski zvon« ter drugi demokratični in delavski listi.

Najbolj pa moramo vsi širiti »Delavski list«, ki je trn v očesu reakcionarnega tiska in ker je najskrajnejši in najodločnejši borec za svobodo in pravice delavstva in vsega delovnega ljud-

Odbor za »nevmešavanje« ni nikogar presenetil

Vsak, kdor le malo pozna diplomatske navade, je moral vedeti, da bo Italija londonski Odbor za »nevmešavanje« zlorabila. In tako se je tudi zgodilo. Ker sta Anglija in Francija vse bolj pritiskali na Italijo, je ta navidez popustila. Pristala je, da se »prostovoljci« umaknejo iz Španije.

Takoj pa je zahtevala, naj bo ta umik samo »simboličen«, to se pravi, čim bodo prvi »prostovoljci« odšli iz Španije, naj se prizna Franku značaj vojskujoče se stranke. To pa pomeni, da bi Italija, Nemčija in Portugalska imele še večjo možnost, podpirati uporne generale proti zakoniti vladi z vsemi vojnimi sredstvi in še novimi vojniki povrh.

Nadalje je zahtevala Italija, da se umakne iz zasedene Špa-

nije enako število tujcev kot iz vladne Španije, čeprav priznava, da ima Franko 100.000 tujih čet, dočim ima vlada samo 15.000 prostovoljcev.

Ker se sovjetski delegat Majski ni skladal s takim »umikom« prostovoljcev, je Italija vztrajala na tem, da se vsi sklepi Odbora sklenejo soglasno. S tem je postavila nove ovire za rešitev španskega vprašanja. Prav tako je očitno norčevanje iz Francije in Anglije, če Italija pristane na to, da se odpošlje komisije v Španijo, ki naj ugotove že itak znano število tujcev na obeh straneh, v isti sapi pa pravi, da te komisije ne smejo ugotoviti resničnega števila tujih čet, temveč samo 40.000 italijanskih vojakov.

Na španskih bojiščih

Na severni španski obali je padlo zadnje večje mesto v roke italijanskih čet. Asturski rudarji so pogumno branili Gijon. Premoči pa so se morali umakniti. Njihove razkropljene čete se bo-

re po asturskem gorovju. Po treh letih jih čaka isti tragični konec kot l. 1934. General Franco pa odpošilja sedaj svoje čete proti Madridu.

Japonski generalni štab je umolknil

Japonski generalni štab ne objavlja nič več vesti iz Šansija, ker doživljajo japonske čete neprestane poraze. 8. armadni zbor pod vodstvom Čudeja uničuje oddelek za oddelekom. 20 km južno od Juanpinga je popolnoma strl 5000 japonskih vojakov.

Japonski militaristi pa dokazujejo svojo visoko kulturo s tem, da so 25 kitajskih univerz de-

loma uničili, deloma spremenili v vojašnice. Svojo vernost kažejo s tem, da so bombardirali Konfucijev grob na hribu Tajšan in porušili več svetišč.

Na konferenco 9 sil v Bruselju Japonci nočejo iti, ker se boje, da se ne bi preveč razkrile vse njihove »civilizatorične« zmožnosti.

Dr. Ivo Štampihar:

Med pariškimi kovinarji

Odlomki s pota

V ulici Angouleme stoji na desni strani enonadstropna hiša št. 94 z visokim vhodom starinske izdelave. Skozi ta vhod prideš na široko dvorišče, kjer se naenkrat začudiš: okrog in okrog tebe kipijo v zrak visoki zidovi pravega poslopja, ki ima razen visokega pritličja in mednadstropja še dve nadstropji in bi veljala pri nas kot trinadstropnica. Stavba ob ulici je tedaj samo postranska stavba, vratarnica in prostor za poslovne lokale, ki morajo biti ob cesti. To je pariški »Kovinarjev dom« (La Maison du Métallurgiste), sedež »Strokovne zveze kovinarjev in

stava in vsega slovenskega naroda.

Naš odgovor na napade reakcije mora biti: vsak zaupnik novega zaupnika, vsak naročnik novega naročnika, vsak čitatelj novega čitatelja!

Vsi na delo za »Delavski list«!

mene in za druge, slučajno takrat došle druge goste (dva Amerikane iz San Franciska in dva Madžara iz Budimpešte) posebno presenečenje. Vedel me je k generalnemu tajniku zveze, s. Doury-ju in po vzajemni predstavitvi smo sedli v avtomobil, katerega čednost mi je padla v oči, ko sem dospel, ker je že takrat čakal na ulici. Seveda se mi ni sanjalo, da čaka tudi name.

Prijazni, odkriti in pariško živahni sprejem me je zelo razveselil. Že po prvih besedah je odpadla tudi skrb, kako se bomo razumeli. Čeprav se namreč nič francoščine več let, te posebno v Parizu sme skrbeti, ali bodo razumeli, kar moljšaš. Parižani povprečno ne govorijo lepe francoščine (podobno, kot Ljubljančani ne govorijo lepe slovenščine). S tem seveda še ni rečeno, da se zato ne boš mogel sporazumeti, ker govorijo oni grdo francoščino, ti pa mogoče lepo, temveč je samo razloženo, da se dve grdi francoščini še težje razumeta, kot pa če je samo ena lepa in razložna. Toda oba funkcionarja zveze sta govorila, kot bi rožice sadil. Videlo se jima je, da sta izobražena, čeprav oba preprosta kovinarja, zlasti pa, da sta izvežbana govornika. Šlo je tako dobro, da smo se že kar začeli šaliti, brez česar v Parizu spet ne izhajaš, če nočeš veljati za — pepčka. Parižan in Francoz sploh se rad ponorčuje, je pa toliko pošten, da si da tudi nazaj kaj reči in se široko reži, če je odgovor vsedlan. Prav ta prešernost zavede marsikaterega povzročnega tujca, da šteje Francoze med neresne ljudi, kar je velika zmeta. Veseljaki, to pa so.

Po tem modrovanju naj nekoliko pretgram pripovedovanje. Zdi se mi namreč, da sem dolžan razložiti, kako to, da sem — odvetnik iz Slovenije — prišel med pariške kovinarje. Razlogi za to so poučni, naj jih delavstvo pozna.

Že več let živim in delujem med »elito« slovenskih industrijskih delavcev: med jeseniškimi kovinarji. Ta okolica povzroči kaj hitro občutek, da imaš kot izobraženec naloge, ki niso zapisane samo v določenih željah, temveč trajne naloge, ki so zapisane v samem dejstvu sodelovanja z delavstvom. Ko se mi je nudila prilika obiskati pariško razstavo, je bil prvi nagib čisto oseben: da napravim vendar enkrat pot v deželo, katere jezika sem se učil že kot dijaček pred 25 leti in katere kultura in civilizacija sta me privlačevala že izza prvih let mladosti. Toda, ko sem »prodiral« od 11. 8. t. l. v Francijo na črti Strassburg—Sarreburg—Lunéville—Metz, sem dospel v četrtek, dne 12. 8. t. l. zvečer v Verdun. Predtem pa sem — med potjo v Verdun — obiskal ob zahajajočem soncu trdnjave okrog Verduna. Gnalo me je videti kraje, kjer je bila najbolj krvava bitka velike vojne. Bitka, v kateri je padlo dva milijona ljudi!

Trdnjave okrog Verduna so

ploski griči, poraščeni dandanes z nizkim grmičjem. Po njih temenu so napravljene široke asfaltne ceste, objete od tega grmičevja, ki ga trgajo le ozke vzne poti in neprestani napisi: »Smrtna nevarnost!«, »Prepovedana cesta!« in podobno. Po celi pokrajini vlada mrk in tesnoba mir, ki se strne pod velikanskim »svetilnikom na Douaumontu« v vidno grozotno sliko nepreglednega vojaškega pokopališča, res vzorno urejenega na pobočju vrha. Grobnica »svetilnik« je bila že zaprta zaradi pozne ure in tudi utrdb bi ne bilo mogoče več obiskati, vendar me je vojak, ki je imel tam službo stražar, povabil, naj vstopim v podzemeljske hodnike, v katerih so se nemški vojaki držali v času bitke komaj nekaj ur.

(Dalje prih.)

Kmetje branijo »Delavski list«

Težke razmere, v katerih žive kmetje in delavci, jim vsak dan bolj odpirajo oči, da vidijo življenje, kakršno je v resnici. Prav tako pa prihajajo do spoznanja, da se morata kmet in delavec skupno boriti za dosego svojih ciljev. Njihovi cilji so skupni in jasni.

Tu bi opisal samo en primer, da kmetje branijo »Delavski list«, kakor tisti list, ki brani interese vseh zatiranih in piše resnico.

Na vlaku, ki vozi iz Ljubljane v Zagreb, sem našel v svojem vagonu mnogo kmetov. Potegnil sem iz žepa »Delavski list« in ga čital tako, da so videli naslovno stran. Nabrali so se okoli mene, me izpraševali z velikim zanimanjem, kdo izdaja list, če piše resnico itd. Povedal sem jim, da izdajajo list sami delavci in da imajo mnogo težkoč ravno radi tega, ker piše resnico. Pogovor je nanesel na ljudsko fronto v Franciji, 40 urnem delavpiku, o enotnosti delavstva, o 14dnevem obisku naših rudarjev iz Francije in da bi bilo tudi pri nas treba hoditi po isti poti kot hodijo delavci v Franciji. Ves naš razgovor je poslušal neki dobro hranjeni gospod. Začel se je norčevati iz nas, pa tudi iz »Del. lista«. Toda kmetje so ostro nastopili proti njemu in so mu klikali, da jih je gospoda že dosti časa izžemala in da hočejo enotnost z delavci. Tako smo se skupno branili od napadov debelega gospoda in vse gospode. Debeluhar je nato pobral svoje stvari in odšel iz našega vagona.

To je primer, ki je zelo važen in ki dokazuje, da kmetje in delavci lahko ustvarijo enotno fronto, ki se bo postavila po robu fronti izkoriščevalcev, kateri služi gotovo tudi oni debeli gospod. Vsi njihovi napadi morajo imeti za posledico: ustvarjanje enotne fronte delovnega ljudstva, razširjanje »Del. lista«, organiziranje delavcev v razredne organizacije. »Delavski list« nas zbira v enoto in nam daje navodila za delo, da bi od raztresenih šib ustvarili železen bat, na

Notranje politični pregled

Okoli sporazuma

JNS in JRZ še vedno vodita kampanjo proti sporazumu. JNS-ariji so v parlamentu in senatu očitali vladi, da je ona kriva, da je prišlo do sporazuma, ker je premilo postopala proti opoziciji in ji dovolila, da se njeni voditelji sestajajo. To kaže, da je resnično, kar smo mi vedno trdili, da je glavni sovražnik ljudstva današnja fašistična opozicija (Živković-Ljotić), kateri je celo današnja vlada preveč demokratična in »premilo« postopa z demokratično opozicijo.

JRZ pa hoče pokazati, da so trditve JNS neresnične in da so oni vedno najodločneje branili narodno in državno enotnost. »Samouprava«, glavni organ JRZ, grozi vsem listom, naj se takoj izpovedo, ali so za to, da smo trije narodi ali so za to, da smo en narod. Vse JRZjevske občine v Srbiji dajejo izjave, da so proti sporazumu. Tudi šestojanuarci v petomajskem parlamentu so proti sporazumu. Sploh se je proti sporazumu zbrala zelo pisana družba: JRZ, Ljotičevci, JNS, Hodžerovci, hrvatski klerikalci, desni socialisti (Haramina) itd.

Sestanek voditeljev združene opozicije

V vasi Farkašiču blizu Siska so se 21. t. m. sestali voditelji hrvatskega in srbskega dela združene opozicije. Na sestanku so bili navzoči: dr. Vladko Maček, Ljuba Davidović, Joca Jovanović in Miša Trifunović. Razen njih pa so na sestanku sodelovali tudi dr. Laza Marković, dr. Milan Gavrilović, Božidar Vlajić, Milan Grol, Krsta Miletić, Večeslav Vilder, ing. A. Košutić, dr. Sava Košanović in Kemfelja.

katerem si bo zlomil zobe debeli gospod in nenasitni kapital. Naprej za enotno fronto vseh delavcev in kmetov!

Razširjajmo »Delavski list«, ki piše resnico!

S. U., delavec, Kranj.

Udeleženci so izjavili novinarjem, da vlada med voditelji opozicije popolno soglasje in da so s potekom sestanka nad vse zadovoljni.

Shod JRZ mladine v Belgradu

Jugoslovanska radikalna zajednička mladina je imela shod v Belgradu. Ponedeljski »Slovenec« poroča, da je bilo 30.000 navzočih.

Predsednik vlade dr. Stojadinović je na shodu poudaril načelno stališče JRZ v sledečih besedah: »Naša stranka je za monarhijo in za narodno dinastijo Karadjordjevičev. Naša stranka je za eno in nedeljivo, nikoli de-

ljlivo Jugoslavijo. Naša stranka je za narodno in državno edinstvo, za edinstvo teritorija in vojske, za edinstveno državljanstvo.«

Na shod je prišlo približno 250 »slovenskih fantov«, ki so jih ba je zelo pristržno sprejeli. »Slovenec« s ponosom piše, da so jim dali celo častno mesto blizu tribune.

Makedonci hočejo demokracijo

V Skoplju so podpisali demokracijo, radikali, zemljoradniki in delavska levica (skupno) sporazum za skupno borbo proti fašizmu. — Za demokrate je podpisal ta sporazum Mihajlo Kujundžić, za radikale advokat Trifunović, a za delavsko levico Grabišić.

Francoska ljudska fronta trdno stoji

Zadnje volitve v kantonalne skupščine so pokazale veliko zmago ljudske fronte in zopet velik poraz francoskih desničarjev. Posebno izdajalec Doriot in fašist Delarogue sta klavarno propadla z neznatnim številom glasov. Volitve so tudi pokazale, da ljudska fronta v Franciji stoji trdno, ker je zasidrana v množicah in da tudi če bi se v vodstvih strank ljudske fronte začela kaka nasprotja. Množice ne bodo dopustile, da bi se ljudska fronta razbila.

Tak slučaj se je v Franciji tudi zgodil. Zmerno krilo radikalnih socialistov se ne nahaja v ljud. fronti, ker se ne strinjajo s celim njenim programom. Izjavili pa so se, da bodo vlado ljud-

ske fronte podpirali in so to tudi delali. Zato so neodvisni socialisti in komunisti sklenili, da bodo tam, kjer bi ti zmerni radikali imeli največ glasov od kandidatov ljudske fronte, njihovo izvolitev podprli. Kom. in neodvisni socialisti so rekli: boljše je, če nas oni podpirajo, kakor da gredo z desnico proti ljudski fronti. Socialisti pa so bili proti temu in so v večini takih slučajev postavili proti zmernim radikalom svoje protikandidate. Uspeh je bil ta, da so povečini propadli. Ljudstvo je čutilo, da tako postopanje slabši ljudsko fronto in je reklo: ne tako.

To nam dokazuje, da se ljudska fronta ne da zlomiti, če je resnično zasidrana v ljudstvu.

Tudi voditelji nemških fašistov v ČSR — homoseksualci

Arhitekt Ruth, eden prvakov sudetsko-nemške Heinleinove stranke, podružnice nacionalsocializma v ČSR ter vzgojitelj nemške mladine, se nahaja s 30 »gojenci« v zaporu radi homoseksualstva. Ruth je bil organizator kampanje nemškega fašizma proti Čehoslovaški.

Da so mnogi fašistični voditelji homoseksualci, je znana stvar. Sedaj se pa tudi med fašistično mladino širi ljubezen med moškimi. To je naravna posledica vojaške vzgoje življenja v raznih taboriščih in podcenjevanja in poniževanja žene v očeh nemške mladine.

Zborovanje lesnih delavcev

V nedeljo 24. t. m. se je vršil v mali dvorani Del. zbornice seštanek Ljubljanske podružnice organizacije lesnih delavcev, na katerem je poročal strokovni tajnik Bricelj o osnutku za kolektivno pogodbo in o potovanju v Varšavo na internacionalni kongres gozdnih in žagarskih delavcev.

S. Bricelj je uvodoma prečital osnutek kolektivne pogodbe, razložil nekatere nejasne točke in pokazal na težkoče, ki so se pojavile pri sklenitvi skupne kolektivne pogodbe za lesno delavstvo cele Slovenije. Glavna ovira je razcepljenost in neorganiziranost lesnega delavstva, velike razlike v mezdah med posameznimi kraji ter bo radi tega moralo ljubljansko delavstvo nekoliko popustiti od svojih zahtev na račun skupne dobrobiti. Pokazal se je tudi škodljivi vpliv uredbe o minimalnih mezdah s svojimi prenizkimi tarifami, ki bodo kolikortoliko vplivale na mezdne tarife, ki jih navaja osnutek.

Debata je bila precej medla, kar je posledica nezanimanja za strokovno delo, ki vlada med lesnim delavstvom, ki se je sestanka zelo maloštevilno udeležilo. Poročanje o potovanju na Poljsko je bilo zelo zanimivo. Predavatelj je kratko opisal Varšavo, velike državne gozdove, mogočen razvoj lesne industrije, moč delavskih sindikatov, življenjske razmere itd. Delavstvo je tam vkljub diktatorskemu režimu vpoštevano, ker ima mogočne strokovne organizacije, v okrilju katerih se bori za svoje interese. Zanimivo je, da so delavci državnega (!) podjetja pozdravili delegate z rdečimi zastavami ter petjem in igranjem internacionalne. —

Pogrešali pa smo poročila o političnem položaju poljskega delavstva v borbi, s katero si je pridobilo današnje pozicije, njegovih naporih za stvaritev enotne delavske fronte, o stališču poljskega delavstva in njegovih organizacij do ostalih demokrat-

skih skupin, do kmetov ter še mnogo drugih stvari, ki zanimajo zavednega delavca.

Po predavanju se je še razpravljalo o delu v strokovni organizaciji in položaju lesnega delavstva. Odobravanje je žel sodrug, ki je predlagal, da mora organizacija pričeti z energično borbo proti uredbi o minimalnih mezdah, za pravico štrajkanja ter izboljšanje socialnega in starostnega zavarovanja.

Nato je predsednik Mohorič sestanek zaključil s pozivom k večji delavnosti ter obljubil, da se bodo slični sestanki še večkrat vršili.

Kongres HRS-a

Hrvatski radnički savez, ki ga vodijo reakcionarji in ga hočejo uporabiti kot razbijače delavskih vrst, je imel 18. t. m. kongres. Kongres je izpadel silno burno. Ogromna delegatska opozicija je razbijala, grmela, vpila proti vodstvu, češ, da zapravlja delavski denar, da se ne briga za delavske interese itd. Neki delegat je tam javno povedal, da je obredel že vso Evropo, pa takega delavskega kongresa še ni videl. Hrvatski delavci v HRS-u se počasi treznijo in vidijo, da je le v enotnosti moč hrvatskega delavstva.

IZ UREDNIŠTVA OPOZORILO

Vse naročnike, zaupnike in kolporterje »Delavskega lista« obveščamo, da bomo list ustavili vsakomur, kdor ne bo pravočasno poravnal naročnine.

Uprava.

Dopisnikom lista sporočamo, da pridejo vsled preobilice gradiva njihovi dopisi v objavo v prihodnji številki.

Uredništvo.

Le v organizaciji je moč!

Prispevajte za tiskovni sklad!

D. Pleš:

Lipetove štorje

Lipe Kekec se je rodil v dokaj neznanem kraju, ki ga je stvarnik namenil bolj za medvede, pa so se proti njegovi volji zaredili ljudje. Malokdo je zašel k njim. Iz rodu v rod so se pa razmnožili in kmalu jim je bilo pretesno v gorskih kotanjah. Ko je zanje zvedela cerkvena in posvetna gosposka, so jim poslali gospoda duhovnega in dosti, dosti pozneje še učitelja. Tako so jih povezali s svetom, ki so ga moški najpreje okušili. Cesar je potreboval vojakov in jim je jemal najbolj zastavne fante. Ob vrnitvi po mnogih letih so pripovedovali o širnih deželah in velikih mestih. Mnogi se niti povrnili niso, šli so še delj na tuje, ostali tam in se oglašali na redke čase. Kdor je bil več pisane, je rad naznanil, da se ima dobro. Tako so marsikoga zvalili za seboj in tudi prenekaterega dekleta so popadle popotne skomine, da je mahnila navzdol po bregovih. Če se ni udinjala za služkinjo ali pa se omožila, se je pa kako drugače prebila skozi življenje. Nekatere so se povrnile s pamži, o drugih so pa govorili, da jih je pokopal še vse hušji greh in so molili zanje.

V Medvedji vasi so se vraževeverneži v novejših časih še zmerom bali medvedov. Tudi strah pred volkovi je kdaj pa kdaj pretresal kosti trdih gorjancev. Pričakali so pa kakšnega hribolazca, a najbolj vneti obiskovalci Medvedje vasi so bili že od vseh časov, odkar je svet zvedel zanje, biriči in iztirjevalci davkov. Nobeno leto jih ni manjkalo, pa če so hudourniki in plazovi razdrli vsa pota. Kmetje so jih kleli, na tihem seveda in šele potem, ko so bili v dolini, da jim ni prišlo kaj na ušesa.

Kekčev Lipje jih je pa vselej pričakoval z neko tiho radostjo. Všeč so mu bile pisane uniforme in njihov prihod je pregnal dolgčas iz vasi. Pa še nekaj je bilo na stvari: v njihovo kočjo niso skoro nikoli prilomastili. Stala je na kraju vasi, za grmovjem. Morda so jo zgrešili, najbrže pa niso imeli kaj iskati v njej. Odpeljali bi lahko samo ovčarskega psa in pa nekaj grahastih kokoši bi lahko vzeli. Zaman bi stikali za denarjem, saj Kekčevi še nogavic niso imeli zanj, komaj da zase. Kekčevi niso zmogli nič svo-

jega. Obdelovali so tuja polja, drvarili po tujih gozdovih za tuje ljudi in pasli so tuje govedo in drobnico. Tudi v Medvedji vasi so živeli premožni in revni ljudje.

Kdo ve, kako bi se razvijali prebivalci Medvedje vasi, če bi jim duhovni gospod ne vtepli v glavo božjega strahu in jih ne naučili nekaj manire. Morda bi podivjali in se časoma prelevili vsaj v napol medvede. Ko so dobili še učitelja, so se nekateri kmalu spoznali na abecedo in podobno učenost. Božje pesmi so znali že dolgo, dolgo, saj so za vsakim umrlim župnikom dobili kaj novega. Ako se je pa učitelj poslovil od sveta, je čez leto ali dve prišel njegov namestnik in jih na novo naučil narodnih pesmic, če so jih že pozabili. Tako je tudi veselje cvetelo v Medvedji vasi, kajti vaščani od frkolinov pa do očancev so bili nadarjeni za to reč. Lipje je njihovo lirično talentiranost občutil na lastni koži.

V šolo je hodil zelo rad, rajši ko da bi kmetom grabil listje ali seno. Tudi letanje za kravami mu je manj dišalo, kakor napenjanje ušes v šolski izbi. Kadar so bežljale, jih je zamrzil do konca repov. V šoli je pa vneto poslušal gospoda učitelja, le božjega strahu ni poznal pravo mero. Če mu je kdaj šinilo v glavo, je brez pomisleka vstal in vprašal, kako je s to in to stvarjo. Vsako reč je posebej premler s svojo pametjo. Nekaj časa so po vasi govorili, da je odprte glave in kar upali so, da bo morda Lipje prvi duhovni ali pa vsaj posvetni gospod iz Medvedje vasi. Doselej so njihove fantje in možje samo garali, pa naj so živeli dpa ali na tujem. Lipje naj bi pa bil njihova dika in ponos!

Lipje se ni menil za te kratkotrajne marnje. Učitelja je najrajši spraševal o tujih svetovih, kakor da ga neka sila žene za tistimi, ki so zapustili rodna tla. Kakšna je Amerika, Afrika? Vse je hotel vedeti in če se kaj ni ujemale, je brž poprosil za besedo in povedal svoj dvom na vsa usta. Kajti Lipje je verjel samo to, kar so mu dokazali, kar je bilo res verjetno. Za vse ono, kar je po njegovem tudi v resnici držalo, se je potem navdušil z ognjem mladega, čistega srca. Pri računanju je zadremala celo Čikova Marjanca. Lipje je bil pa tak kakor bi se okopal v sveži vodi. Na prstih je lahko ugotovil, da je dvakrat štiri osem, tu mu niso ničesar kar na slepo zabijali v glavo.

Zanimale so ga tudi božje resnice, vendar so mu delale posebne preglavice. Vse je bilo zavito v neko meglo. Duhovni gospod jih je lepo razlagal, če ni šlo drugače, z leskovo mastjo vtepal vzvišene nauke poredni otročadi v butice, vendarle so sproti pozabljali vsa čudežna razodetja. Lipje si je večino stvari zapomnil, a Lipje je bil Lipje! Za vse je hotel nekakšna potrdila in dokaze. Marsikdaj je pa s tako čudnimi vprašanji planil na dan, da je strmelo staro in mlado.

Ali bodo na svetu večno berači? Zakaj je bog dopustil, da so pobili med vojno toliko nedolžnih otročičkov? Kako da umirajo nekateri od presitosti, drugi pa od lakote? In tako dalje!

Vsak dan si je kaj izmislil. Včasih je kdo pritresel v Medvedjo vas kak časopis, Lipje je bil brž pri njem in je črpal iz njega misli za spraševanje. Gledal je z odprtimi očmi v svet, zato mu je bilo tudi marsikaj v vasi uganka. Oba gospoda sta se ga kmalu najedla. Saj ju je pogosto spravil v zadrego. Največkrat sta ga pa onadva osmešila. Duhovni gospod je ocenjeval starost sveta na okroglih šest tisoč let, učitelj je pa razlagal, da potrebuje les milijone let, preden se spremeni v premog. Za dež, točo in sneg je navadno slišal, da je dar in šiba božja, a učitelj je pripovedoval o izhlapevanju, strjevanju, zmrzovanju in večnem kroženju vode. Za grom in streljo je dokazoval, da je nekakšna elektrika in podobno je bilo s stoterimi nauki. Lipje na to vižo marsikaj ni razumel, to se je ponovilo kdaj pa kdaj tudi v poznejšem življenju, zato ga je večkrat bolela glava. Njegovo zanimanje za učenost se je sprevrglo v ljudskih očeh v nekakšno upornost proti gospodom. Kmalu je vsa vas padla po njem. Otroci bogatih kmetov so ga imeli že od nekdanj na piki, zdaj so ob vsaki priliki tulili:

Kekec, Kekec, prazna buča, naj te burja v svet zaluča, da ne boš neumnih klatil in gospodov naših blatil.

Res jo je kmalu pobrisal v svet. Prestal je tisočero bridkosti, a v Medvedjo vas se ni povrnil. Šele, ko je dobil delo, po njegovih mislih za zmerom, je pisal domačim:

»Zdrav sem in dobro se mi godi! Pozdravite Čikovo Marjanco!« (Dalje prih.)

Naše gibanje

Pred URS-ovim kongresom

Čez dobrih pet tednov bo v Slav. Brodu kongres naših razrednih strokovnih organizacij. Najbrž še noben kongres ni bil tako važen za vse naše strokovno gibanje kot je ta, in najbrž nikoli ni delavstvo s takim pričakovanjem gledalo na kongres naših strokovnih zvez kot na tega, ki je pred nami. Vse naše strokovno gibanje posebno v Sloveniji, Bosni in Srbiji, se nahaja v takem položaju, da je treba poiskati izhod k izboljšanju in konsolidaciji. Naloga tega kongresa je, da to stori, da da vsemu organiziranemu in neorganiziranemu delavstvu odgovor na vsa pereča vprašanja.

Glavno vprašanje je gotovo vprašanje enotnosti razrednega strokovnega gibanja in enotnosti vsega delavskega strokovnega gibanja. To je treba rešiti, brez tega ni mogoče niti korak naprej. Mi upamo, da bo to stvar kongres postavil na prvo mesto in jo rešil v korist vsemu gibanju. Toda ne sme se stvar reševati s preglasovanjem, s formalno večino, temveč s sporazumom med vsemi delegatskimi skupinami.

Vse podružnice našega strokovnega gibanja bi se morale pozanimati s kongresom, na članskih sestankih razpravljati o njem in dati svoje želje za kongres, da bodo delegati vedeli za mišljenje in razpoloženje delavstva in v tem smislu na kongresu nastopali. Potrebno bi pa tudi bilo, da se oni sodrugi, ki so bili v teh nezdruženih razmerah izključeni iz organizacij skupno v vsakem kraju in po celi Sloveniji porazgovorijo in sporočijo kongresu svoje želje za enotnost in vrnitev v organizacijo. Treba bo v tem smislu nekaj storiti.

Za svetovno sindikalno enotnost

Pod tem naslovom prinaša socialistična »Slobodna Riječ« v Zagrebu članek, ki toplo pozdravlja razgovore med mednarodno sindikalno zvezo (socialistično) in sovjetskimi sindikati. Med drugim piše:

»V smislu sklepov londonske konference Mednarodne sindikalne zveze so začeli razgovori s predstavniki delavskih sindikatov v Sovjetski zvezi. V svojem dopisu od 13. avgusta so predstavniki ruskih sindikatov izjavili, da je Osrednji svet sindikatov Sovj. zveze pripravljen pogajati se z mednarodno sindikalno zvezo glede enotnosti strokovnega gibanja po celem svetu. Osrednji svet daje tej akciji velik pomen in je zaprosil Medn. sindikalno zvezo, da bi imenovala delegate za razgovore.

Predsedništvo Medn. sindikalne zveze je z velikim veseljem vzelo na znanje ta sklep Osrednjega sindikalnega sveta. Soglasno je sklenjeno, da se bodo pogajanja v najkrajšem času začela in so v tem smislu dana navodila in polnomočja ss. Jouhaux-u, Schewerelsu in Stolzu.

Izgleda, da bo vendarle uresničena želja zavednega delavstva vsega sveta — svetovna sindikalna enotnost; to bo velik korak k popolni enotnosti vsega delavstva in bo pospešil enotnost tudi v deželah, kjer je še ni (n. pr. pri nas).

Znano je, da so bili že večkrat postavljeni predlogi za enotnost, pa do nje vendarle ni prišlo.

Komunisti so l. 1935 celo razpustili svojo sindikalno Internacionalo Profinterno, v nekaterih deželah (Č. S. R.) pa svoje strokovne organizacije in predložili članstvu, da vstopijo v socialistične sindikate.

Danes je zadnji čas, da se enotnost čimprej doseže.

Tekstilci

Čas je že, da se tudi mi oglasimo v našem »Delavskem listu«. Pri nas v tovarni Medič-Miklauc vladajo take razmere, da jih pri nas preprosti delavec težko razume. Tako se dela v tkalnici na strojih starega sistema, ki so bili prenešeni iz druge tovarne, ker so jih tam smatrali za neuporabne. V naši tovarni pa veljajo po mislih gotovih gospodov prav toliko kakor novi. Dogodi se, kar pa ni redko, da se tak stroj pokvari. Tedaj se smatra, da dotični tkalec ni zmožen svojega dela in da premalo producira, zato ga je treba odpustiti. Kot mojstre zaposluje podjetje samo mlajše moči, ki nimajo o tekstilni stroki nobene prakse izven tekstilne šole. Oni skušajo svojo nezmožnost zakriti z očitki, da se delavstvo zadostno ne potruji pri delu. Če se pokvari kak del stroja in se to javi mojstru, tedaj ta, mesto da bi stroj pregledal, nahruli delavca, da je stroj še ravnokar normalno deloval in pravi, da nima časa izvršiti popravila ter naj kar malo počaka. A to »malo« traja dostikrat po dve uri. Tega časa pa noče nihče priznati kot delovni čas, pač pa se gleda samo na števce, ki so montirani na vsakem stroju, koliko »šusov« je napravljenih. Ko pa mojster končno le prične popravljati pokvarjeni stroj, večinoma ne pazi, kakšne so mu roke in kam prime. Če pa je izdelano blago zamazano, tedaj mora uboga tkalka ali tkalec na raport, kjer sprejme nezaluženo kazen, ki se mu brez odloga odtegne pri prihodnjem izplačilu. Razen tega se pa še zahteva od tkalcev, da vsako soboto čistijo stroje brezplačno.

Medtem ko v tkalnici še dokaj redno obratujejo, so pa delavci v aperturi in barvarni oblogodarjeni s 40 urnim delavnikom, razume se da brez plačanih nadaljnjih 8 ur. To izredno dobroto uživajo menda radi tega, ker imajo v barvarni za celo ped vode na tleh in jim ni treba hoditi piti vode drugam, ter zato lahko naredijo v petih dneh isto, kar bi morali sicer delati šest dni. Šesti dan pa lahko uživajo blagodat Golovca ali Rožnika, če jim pa nagaja želodec, pa imajo pas, da ga stisnejo.

Delavstvo, zapomni si, da je kapital dobro organiziran in da je borba proti organiziranemu kapitalu mogoča samo z organiziranim delavstvom. Zato se organizirajmo vsi v »Savez šivačko odečnih radnika Jugoslavije«, ki je edini zastopnik tekstilnega delavstva in ki odločno brani koristi tekstilnih delavcev.

IZ SKOFJE LOKE

Dovoli, tov. urednik, malo prostora tudi nam Ločanom. Namerili smo se, da i mi opišemo malo delavske in splošne razmere v našem kraju. Sicer se od nas Ločanov, zlasti pa od delavcev, prav malo piše po slovenskem časopisju, ne smete pa s tem že misliti, da je zato vse v redu, da se nam dobro godi, da uredba o minimalnih mezdah nas ne zadene.

Prav nasprotno: v tako slabem položaju, kot živimo tukaj delavci, zlasti sezonski in lesni, mislim ne morejo živeti prav nikjer. Sezonsko delavstvo je plačano po 3 Din na uro, polovica šihotov se izgubi zaradi slabega vremena, večkrat pride tudi sezonsko pomanjkanje dela, tako, da ni za sproti, kaj šele v onih dolgih zimskih mesecih, ko ni od nikoder podpore in nobene pomoči. Pa pojdemo še malo po obratih. V tekstilni tovarni Brunen-Thaller delajo delavke največkrat po 10—12—14 ur brez

zakonitega 50% poviška. Organizirati si ne upajo, ker je gosp. podjetnik ob neki priliki izplačal delavko, ker je agitirala za del. organizacijo. Sicer se je pozneje izgovarjal, da je bila slaba delavka... V delavnici »kovtrov« nasproti meščanske šole so delavke imele lansko leto na uro 2 Din. Letos jim je g. Thaller odtrgal 25 par na uro, delajo pa stalno 14 ur na dan, Zaposlenih je v tej delavnici 8—10 delavk, delo traja v najboljšem slučaju 5—6 mesecev. Pri tej priliki moramo tudi povedati, da je od gospe Thallerjeve brat, ki je župnik, blagoslovil neki dan na novo sezidano tkalnico. Mnogo slučajev je tudi bilo, da niso bile delavke in delavci bolniško zavarovani. To se je ugotovilo, ko so delavci prosili za brezposelno podporo ali pa, če se je zgodila kaka neizgoda. Dostj boljše ni tudi po drugih obratih. Sedaj pa še par stvari, ki se nam zdijo omembe vredne.

Pisarniško osebje občine Šk. Loka je končno popolno. Mesto uradnice je zasedla neka Groharjeva, ki je baje bila svoj čas knjigovodkinja pri »Šeširju«. Kakor povedo delavci, je marsikatero dobro besedo zastavila za delavstvo. Upamo, da bo tudi na novem mestu to nadaljevala, zakar ji bo delavstvo brez dvoma hvaležno. Sicer se je svojčas, ko se je nameravala postaviti za občinske volitve samostojna kandidatna lista »zveza delavcev in obrtnikov«, mislilo tudi na remedium pri pisarniškem osebju, kar pa so temne sile preprečile, danes pa jim te namestitve ne hodijo v račun. Kar pomirite se. Kar ste sejali, to žanjete. Je pa tudi tako, da je za ene prezrelo... Delavstvo je pri nas dokaj razredno zavedno, vsi drugi stanovni se pa tudi počasi brihtajo in spoznavajo, kdo je prijatelj in kdo ni. Za prostor v »Del. listu« se Ti zahvaljujemo, obenem pa prosimo, da si nam tudi v bodoče naklonjen. Vidivse.

Kovinarji

V sredo 20. t. m. se je vršilo zborovanje kovinskih delavcev iz Strojnih tovarn. Predsedoval je sodr. Gorišek, poročal je pa glavni obratni zaupnik Trtnik Anton in Jurij Stanko, ki sta v svojem izčrpnem referatu ožigosala čifutsko gospodarstvo v Strojnih tovarnah. Podjetje že zopet ne more izplačevati zapadle mezde, v soboto delavci niso prejeli plače. V ponedeljek, 18. t. m., so prišli delavci kakor po navadi v tovarno in so izjavili, da ne pričnejo prej z delom, dokler ne dobijo plačano zaostalo mezd. Ravnatelj g. Lilik je bil v Ljubljani in se pozitivna razprava ni mogla vršiti. Njegov zastopnik je izjavil, da je delavstvo napravilo protizakonit korak in naj se vrne na delo. Delavstvo ni hotelo na delo, ker se mu ne izplača delati zastonj; tako traja stavka dalje. Na zborovanju so napravili sklep, da se ne vrnejo prej na delo, dokler ne dobijo zaostale mezde plačane. Zahtevajo, da preskrbi podjetje garancijo kakega denarnega zavoda, da bodo v bodoče mezde v redu izplačane. Pa tudi garancijo, da podjetje ne bo dajalo delavce na brezplačni dopust. Da se bodo delavci, ki še niso organizirani, takoj organizirali.

Strojne tovarne, ki so bile nekoč cvetoče podjetje, so prišle tako daleč, da so danes profesionalni, ki zaslužijo 3—6 Din na uro. Brezplačni dopusti so na dnevnem redu.

Livarna skoraj vedno stoji. Podjetje bi moralo dobiti denar od države in banovine za izvršeno delo, izplačilo pa je davčna uprava zabranila, ker niso Strojne tovarne plačale davka. Zato

pa morajo delavci z družinami trpeti glad. Obrat v tovarni ob času, ko to pišemo, še vedno stoji, delavstvo pa čaka na podporo od Borze dela.

Stavbince

je sklicala ljubljanska podružnica SGRJ 25. oktobra. S. Berdajs je pozdravil navzoče, izrazil je nezadovoljstvo nad tem, da je od 1000 organiziranih prišlo k tako važnem sestanku le 200 stavbincev. To ni pot k izboljšanju razmer.

Centralni tajnik iz Beograda s. Petek je govoril o položaju gradbenih delavcev. Toliko hvaležna današnja konjunktura, pomeni za delavce le malo. Njihove plače so v krizi padale, sedaj se niso dvignile. Izkoristili so konjunkturo kapitalisti, ki s svojimi organiziranimi karteli in koncerni diktirajo cene življenjskim potrebščinam. Vsako upravičeno delavsko borbo pa označijo za politično akcijo. Organizirani kapitalisti so sprejeli uredbo o minimalnih mezdah. Delavci smo jo stalno zahtevali radi obrambe najnujnejšega, toda taka kot so nam jo vsilili je nam več v škodo kot korist. Zato delavci zahtevamo ukinitve take uredbe. Ona se že itak ne izvaja. Lačnega, raztrganega delavstva uredba ne more zadržati in oblast to mora marsikje uvideti.

Po uredbi pa je še nastala silna draginja. Stanovanja, hrana, drva so se dvignila čisto za 100%. Toda draginja je predvsem zaradi dobre špekulacije kapitalistov. Zato bomo delavci še bolj utrjeni nastopali proti takemu početju in zahtevali, da se nastopi proti takemu načinu izžemanja.

Ob času največje zaposlenosti je imelo dela 118.000 stavbincev, letos septembra jih je bilo zaposlenih okrog 80.000 — v najvišji sezoni je bilo torej 30.000 brezposelnih. Pa ne da bi bilo premalo dela. Zaposleni delajo nadure 14, 16 in celo 18 ur dnevno. Tako se krši zakon o zaščiti delavcev in večja brezposelnost. Stavbinci zato zahtevamo, da državna oblast uvede osemurnik. To ni pretirana zahteva, saj so delavci drugod dosegli že 40 urnik — pri istih plačah. 60.000 brezposelnih s 120.000 družinskih članov brez najnujnejših potrebščin, ni le agitacijsko sredstvo.

Med nami samimi pa ne sme biti malodušja. Organizirani pomenimo faktor, preko katerega ne more nihče. Zato vsi na agitacijo, da zmagamo in preženemo lakoto od nas!

S. Tratar je prečital predlog za kolektivno pogodbo, ki je bil po debati izpopolnjen in sprejet. Nekateri navzoči so poudarjali, da se pri pogajanjih ne sme popuščati. S. Petek je odvrnil: »Kadar bomo 100% organizirani, bo to lahko, takrat se niti pogajati ne bo treba, ker bomo pogodbo predložili samo v podpis«. To je res in se moramo zavedati!

Organiziran gradb. delavec.

KULTURA

V Ljubljani izhaja že več let revija »Sodobnost«, ki bi jo moralo poznati tudi delavstvo. Letošnja 9. številka prinaša važne sestavke: o Masaryku piše urednik F. Kozak. V klavni bilanci kaže na gnulobo naših strank J. Vidmar, o Cankarjevem svetovnem nazoru razpravlja A. V., o načrtu za novo ustavo A. Kos, o slovtvu in hitlerizmu V. Kraigher. O prevratni dobi piše Prepeluh, o filozofu Descartesu A. Sodnikova. Leposlovje so prispevali: Novy, Muserjeva, Godina. Kritika in kronika: Legiša, Š. B. in Vodopivec. — Naročajte! — »Sodobnost«, Ljubljana, Breg 10.

Kaj si storil ta mesec za »Delavski list«?

Šoštanj

Pretekli torek zvečer je priredila šoštanjska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda Slovenski večer, ki je bil res nad vse lep, da so ga bili iskreno veseli vsi ljudje, ki se prištevajo v občestvo slovenskega naroda, ki se zavedajo nevarnosti hitlerjanstva in nemčurstva, ki zlasti v Šoštanju v objemu Ljotičevega in Živkovičevega jugofašizma varno vedri pod strehami raznih »merodajnih činiteljev«. V uvodnem govoru je učitelj g. Vreže povedal marsikatero bridko, vendar žal resnično besedo. Mi Slovenci vse prēmalo v teh, za male narode tako usodnih časih mislimo na sebe in na svojo narodno in gospodarsko usodo. Vse premalo se zavedamo, kako počasi, a načrtno leze v našo zemljo tuja gospoda, kupuje slovenska posestva in osvaja slovenskega človeka. Zemljevid v Berlinu, na katerem je narisana Slovenija kot »neodrešena nemška zemlja«, bi nam moral biti resen opomin, da se že enkrat zavemo svoje življenjske nujnosti kot narod in da zlasti v okrajih, ki so zaradi nezdruženih gospodarskih razmer zastavljeni narodnemu zasužnjevanju, strnemo svoje vrste in stvorimo graniten zid. Zato bo treba še več takih resnično slovenskih večerov, zato bo treba ponovno priklicati nam vsem v spomin razkosanost in razklanost slovenskega naroda in njegovo žilavo življenjsko borbo v stoletjih zgodovine. Po govoru g. Vrežeja so sledile deklamacije, petje itd. Zborna deklamacija »Ubiti zvon« je bila posvečena obletnici koroškega plebiscita, Župančičeva »Zebljarska« je preštevila žulje in znoje slovenskega človeka. Recitacija Cankarjeve črtice o lepi naši domovini je pa brez rokavic razgalila vso ono lažno ljubezen salonske gospode do domovine ter poveljevala delovne množice, ki so vedno največ prispevale na oltar narodove veličine. Ta točka je bila močna in silna ter zelo, zelo — aktualna! Predavanje o slovenski kulturi je imel akademik Röck. Prav je storil, ko je povedal, da je prava kultura le tista, ki je last naroda, ne pa privilegij nekaterikov. Brez živnega narodovega telesa in dela ne bi bilo slovenske kulture. Zato slovenska mladina, in to seveda ona, ki se zaveda svoje pripadnosti k slovenskemu narodu, sprejema kulturne dobrine s ponosom, ki navdaja vsakega, ki sprejema zato, da bo dajal. Nato so sledile še deklamacije in petje. Vsaka točka je bila topla in je morala ogreti vsakega poštenjaka v dvorani.

Obisk je bil krasen. Odobravanja in priznanja mnogo. Kljub temu pa se je našlo nekaj ljudi, ki morajo biti pač bliže našim narodnim sovražnikom in tisočletnim tlačiteljem, kakor pa močni slovenski skupnosti in so trisili o tem večeru bedastoče in mu podtikali neresnične in zlobne namene. Še ni dovolj, da je naš narod bil tisoč let potiskan v stran, izrivan iz zgodovine — pa evo, komaj je poskusil prve samostojne korake v zgodovino, že so se našli neverniki, malodušniki in barantači, ki zavestno ali nezavestno pomagajo tisočletnim tlačiteljem. Skupinica — Ljotičevci — so grozili z izžvižganjem prireditve. Kakor bi bili mi veseli, da bi ti ljudje pokazali, kaj znajo, in kakor nas je zanimalo, kako bi se bilo to žvižganje končalo, tako more boleti vsakega resnično značajnega človeka, da nekaterim že slovenska beseda in pesem nista več sveti in da bi že na nje radi vrgli svoje blato.

Kljub vsemu pa je večer uspel. Zopet je mnogim vzbudil vero v naš narod, v njegovo moč in silnost. Saj vemo: kar je zdravo, mora živeti in rasti. In ako bomo zdravi, bomo živelj in dozorili.

Mladina koraka

Mladina, na delo!

Izšlo je že 8 številki »Delavskega lista«. Da je potreben, nam dokazuje število naročnikov, ki se stalno dviga. Med naročniki smo tudi mi mladi zastopani. V Mariboru agilno kolportiramo list; prepričani smo, da je tako tudi po ostalih krajih Slovenije. Sodrugi urednik je v 7. številki stavil razna vprašanja, kakšno mnenje imajo in kaj si želijo naročniki v »Del. listu«. Zato je tudi mariborska socialist. mladina sklenila, da odgovori na vsa ta vprašanja.

1. Vsa mariborska socialistična mladina želi, da postane »Delavski list« tednik, ker vidi potrebo, da takšen list, ki zastopa enotno fronto vsega delovnega ljudstva, čim večkrat prihaja med nas, da nas uči in bodri.

2. Prepričani smo, da število naročnikov ne bo padlo, ako bo list izhajal tedensko in stal 4 dinarje mesečno; malenkost, s katero dokazemo samo našo zavednost, ako jih redno plačujemo.

3. Da se bo list še bolj razširil, moramo pridobiti novih kolporterjev, predvsem pa moramo gledati na to, da prodremo v tovarne in da tam ustanovimo kolporterske odbore.

4. S pisanjem lista se vsi strinjamo, ker poudarja potrebo po enotni fronti vsega del. ljudstva proti fašizmu in izkoriščanju. Kaže nam pot, po kateri mora hoditi vsa delovna mladina, da si pribori to, kar že ima mladina v Franciji in drugih demokratičnih državah.

Da pa vso mladino aktiviziramo in združimo, prosimo sodruga urednika, da nam da v listu mladinsko rubriko z naslovom »mladina koraka«.

Apeliramo na vso delovno mladino Slovenije, da začne dopisovati v mladinsko rubriko, da pove svoje mnenje, da se skupno z vsem delavstvom postavi v bran za svojo pravico, da gre na de-

lo za enotno strokovno organizacijo, za enotno delavsko stranko, da ne bo naslov »mladina koraka«, samo prazna beseda. Hočemo, da bo mladina reš korakala v borbo za demokracijo in svobodo.

Mariborska soc. mladina.

Mi mladi

V »Delavski pravici« sem čital članek pod tem naslovom, ki mi je zelo všeč. Sam sem izkusil težko pot današnje delavske mladine. Še napol otroci moramo trdo delati za ubogo skorjo kruha. In potem naprej vse življenje. Toda prav je povedal naš tovariš iz JSZ: v trdem delu »smo začeli spoznavati pomen svoje delavske stanovske skupnosti«. Naše življenje nas sili, da se resno poprimemo dela in spremeni- mo krivično družbo. »Mi nočemo in ne bomo vedno samo govorili, pisali in zahtevali.

Mi hočemo dejanj, pravih dejanj, ne fraz!« Tako je prav in to hočemo tudi mi.

Dosledna delavska pot je samo pot delavske enotnosti. Razbite nas pogazi vsak, enotni smo nepremagljiva sila.

Naše trpljenje je skupno, naše želje po srečnem, mladem življenju, svobodi in radosti so skupne. In naša zmaga je lahko samo skupna!

Kaj nas potem še loči? Ali morda od kapitalistov umetno ustvarjeno nezaupanje med delavci raznih strokovnih organizacij? Ne! Nas mlade ne bodo več farbali, da je delavec, ki ni v naši organizaciji, hušji nasprotnik kot pa tisti, ki naš do- kosti izjemajo. Zato pa mi mladina prožimo roko za skupno borbo mladim, poštenim delavcem v JSZ. Mladi delavec.

MATI IN ŽENA!

Kje so otroci in tvoj mož ORGANIZIRANI?!

Žene

Zakaj hodijo naša dekleta v tovarno in kako živijo

Dvanajst jih je zaposlenih v večji pletilski delavnici. V opoldanskem odmoru sem skušala zvedeti, zakaj hodijo delat in kako živijo. Dobila sem sledeče odgovore.

Prva: Hčerka sem revnega delavca. Otrok nas je 8. Vsi smo se razkropili po tovarnah. Skupno skrbimo za starše, ki so popolnoma izgarani in se ne morejo več preživljati. Učila sem se pletilstva 3 leta, sedaj delam že 10 let kot pomočnica. Tukaj delam šele 2 meseca. Zaslužim 15—22 Din dnevno. Stroj je zelo obrabljen, delo imam pa na akord. Za slabo izdelano blago se odteguje pri plači. Moj mesečni zaslužek znesse okrog 500—540 Din. Stanujem 12 kilometrov izven mesta, da bi lahko ceneje živela. Staršem dajem kot podporo 250 Din mesečno. Z ostankom res ne vem, kaj bi začela. Če plačam stanovanje, nimam za hrano. O obleki sploh ne govorim. Kljub temu moram delati, da imam vsaj nekaj. Rada bi šla drugam, pa je povsod isto.

Druga: Imamo majhno gostilno na deželi. Davki so preveliki in se nič ne zasluži. Moram hoditi v tovarno, čeprav zelo malo zaslužim. Doma ne morem biti, ker imamo komaj za jesti. Zaslužim zelo malo, ker podjetnik zelo slabo plačuje in strojev nič ne popravlja. V sezoni nas priganja, da moramo čim več izgo-

toviti, za vsako najmanjšo napako se mi pri plači odtegne, kar znesse večsah tedensko tudi po 25 Din. Če pomislim, da dobim plače 70—100 Din tedensko, je to zelo malo.

Tretja: Sirota sem. Ne poznam staršev. Fanta sem imela, ki mi je obljubljal zakon. — Hranila sem. Od ust sem si pritrgovala, da bi si kupila majhno balo. Ko mi je prihranke zapravil, me je pustil tako rekoč golo. Sedaj moram delati pod vsakimi pogoji. Podjetnik to ve in me izkorišča. Dobivam najslabše plačano delo. Za napake mi največ odteguje. 12 let sem že v tej stroki in zaslužim po 450 Din mesečno. To ne zadostuje niti za stanovanje in hrano. Zato ob večerih doma krpam in šivam, da še kaj zaslužim in se za silo preživim. Šla bi v drugo tovarno, pa je zaslužek povsod isti.

Četrta: Tukaj sem se učila 3 leta. Sedaj sem pomočnica pol leta. Moja tedenska plača znesse 3—40 Din. Nimam prakse in ne morem hitreje delati. Imam najslabši stroj. Kot učenki mi niso nobene stvari pokazali. Vse tri leta sem morala paziti na motorni stroj, donášati vodo, streči gospodarju, samo pri delu nisem bila nikoli. Če sem mojstrico kaj vprašala, me je nagnala, češ da sem že dovolj dolgo pri hiši in bi lahko že znala. Če sem kdaj kaj pogledala, kako je delano,

se je že katera zadržala na mene: »Kaj zijaš? Tvoje delo glej!« Ko sem bila prosta, nisem znala ničesar; to, kar znam, sem se šele sedaj sama naučila. Šla bi drugam, pa vem, da ne bom mogla ostati, ker nič ne znam. Živim skupno s svojo materjo, ki je v mestu strežnica. Stanovanje deliva še z eno strežnico, tako da spimo tri v eni kletni sobi, kjer tudi kuhamo in sušimo perilo. Bolana sem. Na hrbtu me bode in kašljam. Zdravnik pravi, da bo nekaj na pljučih in da ne smem delati. Dokler bo šlo, bom delala, ker me mama ne more vzdrževati.

Peta: Sedem let sem že pri podjetju. 20 Din imam na dan. Stanujem izven mesta v majhni podstrešni sobici in za balo pripravljam. Poročila se bom. Sedaj skoro dobesedno stradamo, ampak ne gre drugače. Bo pa potem bolje, če bo dobil on službo. Sedaj je brez posla.

Šesta: Deset let sem pri hiši. Rajši bi šla danes kot jutri proč. Poročila sem se, ker sem mislila, da bo bolje. Sedaj je mož brez posla. Otroka imam eno leto starega. Prej sem imela teh borih par dinarjev samo zase komaj dovolj, sedaj se moramo trije preživljati. Vstajam zgodaj ter šivam in krpam za otroka. Vsak dan si mislim: ne grem več delat za teh par dinarjev, pa moram. Otrok je lačen, mož raztrgan, sama nimam kaj obleči.

Sedma: Učenka sem še. Podijo me okoli in se ne morem nič naučiti. Ko bi morala nekaj narediti in ne znam, me zmerjajo: Ti smrklija neumna, butl prismojen! Plače imam 10 Din tedensko. Vsako jutro hodim tri četrt ure na delo. Mati je pijanka in mi vso obleko proda in denar zapije. Rada bi se izučila, da bi šla potem proč od doma.

Tako se vrstijo odgovori. Vsi enaki, iste vsebine. Vseposod beda in obup.

Vprašam jih, če so organizirane. Ne upajo se, ker bi jih podjetnik odpustil. Samo sprašujejo se, kdaj bo bolje.

Bolje bo takrat, ko bodo vse delavke organizirane ter skupno zahtevale človeško življenje.

(Tekstilka.)

Vsakdanja zgodba

Garala sem vse dni. Potem je prišel k meni on. Govorila sva o sreči; lepo je znal govoriti. Skupaj bova živela, vse bo lepo. Delal je v tovarni. Zanimal se za

Predsednik Socialistične Internacionale Louis de Bronchere in usoda antifašistov v Tretjem carstvu

V glavnem belgijskem socialističnem časopisu »Peuple« načenja belgijski senator in predsednik Socialistične Internacionale sodrug Louis de Bronchere (Luj d Bruker) vprašanje o usodi tistih nemških antifašistov in pacifistov, ki že polnih 5 let hiražo v temnicah in koncentracijskih taboriščih Tretjega cesarstva. De Bronchere pri tej priliki navaja le nekoliko imen iz cele vrste ljudi, ki so pod najtežimi pogoji oropani svobode.

»Tu je Oszietzky, ki je dobil Noblovo nagrado za mir. Ves svet ceni njegovo delo.

Thälmann, komunistični prvak, bivši kandidat za predsednika države, je zaprt — radi prav takih nasprotujočih moralnih razlogov, namreč radi požiga Rajhstaga. In on je zaprt, dasi režim ni imel poguma, da bi njegov primer objasnili s sodnim procesom. Znano je, da je bil tudi mučen. Preiskava proti njemu je bila končana že preteklo leto. Obtožujejo ga, da je prekršil ustavo, seveda Weimarsko ustavo, ker se za časa novega režima nahaja ves čas v ječi.

druge ni nič. Vsak naj gleda za se, je govoril. Vsak naj skrbi, da bo njemu dobro.

Nekega dne sem začutila, da sem noseča. Kaj sedaj? Denarja za splav nisem imela (saj vsi vemo, da se danes kljub prepovedi to dela — samo veliko stane — včasih celo življenje). Bila sem primorana, da se takoj poročim. In potem je prišla za besedami resnica.

Mož je slabo zaslužil, komaj je zadostovalo za hrano. Morala sem delati ves dan pri svoji gospodinji, da sem zaslužila za stanovanje. Dan pred porodom sem še prala. Za otroka nisem imela ničesar pripravljenega. Denarja ni bilo. Ko je bil otrok štiri mesece star, je odšel mož k vojakom. Morala sem iti z otrokom k staršem, da misva oba stradala. Od vojakov mi je mož pisal za denar. Nisem mu mogla ustroči. Ko se je vrnil domov, me je zmerjal, ker mu nisem pošiljala denarja. Delal je zopet v tovarni. Jaz sem šla na kmete delat k njegovi materi, da zaslužim pridelke za zimo. Otroka sem pustila pri svojih starših. Taka je bila naša srečna družina! Nekega dne pa sem dobila pismo, da se je mož ponesrečil v tovarni. Šla sem šest ur peš v mesto v bolnico. Tam je ležal in preklinjal ves svet — ni se zavedal, zakaj se njemu in meni tako godi. Vrgel mi je del zadnje plače in da naj grem kamor vem in znam.

Šla sem. Sedaj vem, da ni sreča tisto, kar gradi človek sam zase daleč proč od sotrpinov. Vem, da bo moj otrok srečen le, ako svet ne bo več tako urejen, da mora stradati in preklinjati svojo usodo tisti, ki ustvarja in gradi na bogastvo tega sveta.

Japonska mati

Tvojega sina so poslali na Kitajsko. Zato, da bi pridobil čast in prostor. Čast? Bil je pri četah, ki so morale žene in otroke. In prostor? Dva metra dolg in pol metra širok je prostor, ki si ga je pridobil v skupnem grobu. Ti pa si izgubila svojo oporo, svoje veselje in svojo srečo. Zakaj?

Ker so fašistični gospodje hoteli imeti vojno...

V poslednjem letu je bilo na Japonskem prodanih 26 tisoč deklet v tovarne in bare.

Thälmann v resnici ni obtožen ničesar drugega, toda še vedno hira v ječi.

Tu je tudi Heilmann, socialist, novinar in učenjak, predsednik socialno-demokratski frakcije v pruskem zboru. Že od svojih šolskih let naprej se je ta človek boril za socializem. Bil je zoprt, ker je socialist in najbrž zato, ker je pri tem še Žid. Mučili so ga, poskušali so ga umoriti; on gotovo ne bo nikdar prišel pred sodišče, ostal pa bo v koncentracijskem taborišču...

Svakinja Hansa Beimlerja je še vedno zaprta, čeprav je Hans padel na fronti pred Madridom; kljub temu, da so njegovo ženo morali izpustiti iz zapore in da se ni nikdar pečala s politiko.

Prejšnje delovanje Theodorja Neubauerja je bilo v glavnem posvečeno prosveti v komunističnem gibanju. Bil je minister v delavski vladi v Thüringenu in je vedno vršil energično mirovno propagando. Obtožen je radi svoje preteklosti, radi svojega revolucionarnega svetovnega nazora in preteklosti borca. Ker je

imel napačen potni list, je bil obsojen na 7 mesecev zapore. Potem so ga pa še naprej obdržali v zaporu in strašno mučili.

Heinrich Jasper, socialist, bivši predsednik vlade v Braunschweigu, je bil zaprt 1. 1933, ker je hotel olajšati usodo svojih prijateljev. 62 letni starček se nahaja v koncentracijskem taborišču Dachau, kjer je stalno izpostavljen mučenju.

(Iz »Slobodne riječi«.)

»Naši trockisti«

Glasilu našega strokovnega pokreta »Delavec«, bi bilo prvo poklicano, da zagovarja enotnost delavstva in da vedno in vedno piše v tem duhu. Toda danes ni tako, ampak je ravno »Delavec« tisti, ki redno v vsaki številki spusti kak naravnost neverjeten napad na en del strokovno organiziranega delavstva. Tak ostuden napad je tudi v zadnji številki, v članku »Naši trockisti«. Članek ima gotovo samo ta namen, da brani današnje obupno stanje v strokovnih organizacijah, za katero so odgovorni pisci takih člankov, na delavce in na en del delavskih funkcionarjev. Blatenje drugih, in to z blatnjem tjavendan, brez vsake podlage je najcenejše sredstvo, da se opere lastna krivda. Vendar se bodo morali ss. zavedati, da taka »žajfa« ne bo pomagala prav nič, stroški zanjo pa bodo veliki in plačati jih bo moralo delavstvo. Kajti tega bi se pisci takih člankov morali zavedati, da blatijo in v nič devajo ravno tiste ljudi, ki so ustanavljali in vzdrževali organizacije, ki so vodili delavske boje, ki so frčali z dela na cesto vršeč svoje dolžnosti pred delavstvom, ki so zato uživali zaupanje delavstva. Kdor to zaupanje ubija, ta razbija naše delavsko gibanje.

Kar se pa tiče našega analfabetizma še tole. Očitajo nam, da smo analfabeti, da recimo niti ne vemo, kdo vodi papirni kartel. Mi mislimo, da je to dolžnost organizacije, ne pa posameznega delavca. Toda kljub temu, da ne »poznajo« ustroja papirnega kartela« so si vendar morali papirničarji sami poskrbeti podatke, ki so jih lani rabili pri pogajanjih, ker jim tisti, ki poznajo kartele niso mogli dati ter podatkov. Eno je torej teorija, če treba koga oblatiti, drugo je pa praksa.

Mi mislimo, da tako ne more več naprej. »Delavec« je organ vsega razrednega strokovnega gibanja in ne sme biti glasilo posameznika. Samo tako bo uspeval in lahko postal štirinajst dnevnik in pozneje tednik, kar bi bilo zelo potrebno. Tisti, ki pa danes pišejo vanj uvodnike, ga pa na vsak način hočejo uničiti. Zadnji čas je, da spoznajo, da bodo obenem uničili naše strokovno gibanje in s tem tudi svoje lastne pozicije. Uvideti morajo, da je tudi za njih samo v enotnosti rešitev.

Eden onih nepismenih.

Lepo priznanje

Angleške strokovne zveze (Trade unioni) so imele kongres, na katerem se je večina delegatov izrazila proti enotni fronti vsega angleškega delavstva. Vsakemu je jasno, kakšna škoda je to za angleški in svetovni proletarijat.

Najbolj zanimivo je, da je reakcionarno vodstvo HRS (Hrvatske delavske zveze) poslalo s kongresa pozdrav Trade unionu zato, ker je nastopil proti enotnosti delavstva. Vsak nastop proti delavski enotnosti bo reakcija nagradila s priznanjem.

Agitirajte za naš tisk!